

På afbud til **Antarktis**: I bar røv ved verdens ende

"Det lille røde skib" i sit naturlige element. MS Explorer var verdens første ekspeditions krydstogtskib.

To blege backpackere med stikkelsbærben og gåsehud i bar røv ved verdens ende.

Artiklens forfatter med den baggrund der havde været den rigtige for vores champagnefoto.

"Polarekspeditioner er på én gang den simpleste og mest isolerede måde, der nogensinde er blevet udtænkt, til at have det ad helvedes til på." Sådan skrev eventyreren Apsley Cherry-Garrard i sin bog "Verdens værste rejse". Men da havde han næppe en tur med det arktiske luksusekspeditionsskib MS Explorer i tankerne. Tag med på afbud til verdens ende.

TEKST: JAKOB ØSTER
FOTOS: JAKOB ØSTER & WIKIPEDIA

MS Explorers forlis

MS Explorer eller "lille røde skib", som det blev kaldt, blev bygget i Finland i 1969 som verdens første ekspeditionskrydstogtskib. Designet til navigation i det antarktiske farvand og til at holde sig oven vande selv med én sektion fyldt op med vand. Var i 1989 det første krydstogtskib, der sejlede gennem Nordvestpassagen (nord om Canada) og i 1998 det første skib, der sejlede rundt om James Ross-øen ved Antarktis.

MS Explorer stødte 23. november 2007, som det første og hidtil eneste arktiske krydstogtskib, på et isbjerg og sank. Isbjerget slog et hul i skroget på 25x10 cm. 20 timer senere var skibet sunket. Om bord var 91 passagerer og 63 besætningsmedlemmer. Samtlige ombordværende blev efter 5 timer i redningsbåde reddet af krydstogtskibet MS Nordnorge, der befandt sig i nærheden. Det blev aldrig opklaret, om revnen i skroget forårsagede vand i mere end én sektion, om den vandtætte forsegling mellem skibets sektioner ikke virkede efter hensigten, eller om skibet simpelthen ikke kunne klare vand i bare én sektion. Explorer var, da det sank, indregistreret i Liberia. Liberian Bureau of Maritime Affairs konkluderede efterfølgende i sin rapport, at ansvaret for ulykken lå hos kaptajnen, der ifølge rapporten manglede erfaring med sejlads i det antarktiske farvand, og som fejlagtigt troede, at han befandt sig i et område med tynd førsteårs-is, mens det viste sig, at skibet ramte meget hårdere "land-is". Explorer befandt sig i dag i 600 meters dybde på bunden af Bransfield-strædet nord for Den Antarktiske Halvø.

Billede til venstre: Den næstsidste Zodiac på vej gennem Paradisets Bugt. Billedet er taget, lige inden vi selv som de sidste forlod Antarktis og stagede os vej gennem drivisen.

I Zodiac på vej tilbage til moderskibet. Bemærk pingvinen, der er klatret højt op på sit helt eget isbjerg.

Taffelisbjergene på Antarktis er kilometerbrede og synes endeløse, når man sejler forbi dem.

Koncentreret navigation blandt isbjerge. Isens hårdhed afhænger af dens alder og type, og det er vigtigt at undgå hård land-is.

Punta Arenas tre uger tidligere

"Jeg tror sgu, vi har fundet det!" James, min australske rejsefælle, glør fornøjet op ad den pompøse facade. Året er 1999, og vi befinder os i et mondænt kvarter i den chilenske havneby Punta Arenas foran det, som vi tror, er den nationale flådes hovedkvarter. Den tunge, nymalede trædør og det nypolerede messing på dørhåndtag og dørhammer skinner os indbydende i møde. Det kan da kun være her, tilføjer James og lader dørhammeren falde, så det runger hult inde i hallen.

Døren bliver åbnet af en mand i kridhvid og nystivet marineuniform. Han kigger venligt ud under sin monumentale kasket og spørger, om han kan hjælpe os med noget. "Øh, jo ser du, vi ville gerne til Antarktis," får jeg fremstammet, "og vi har hørt, at I sejler derned en gang i mellem. Så var det, vi tænkte på, om I ikke kunne bruge et par friske kartoffelskrællere eller noget?"

Manden i uniformen smiler overbærende og mønstrer os i et par lange sekunder med sit vurderende blik, mens vi naivt håber, at han er i færd med at overveje, hvad et par stratenrøvere som os bedst kan gå til hånd med. Det er han ikke. Slet ikke. "Den næste båd går først i marts, og den medtager ingen passagerer. Gracias por venir, y tener un buen día," siger han med en afmålt mine, der signalerer, at det ikke er første gang, han afleverer dette budskab til håbefulde rygsækrejsende. Så lukker han døren. Hjælp fra den chilenske flåde kan vi godt glemme alt om.

Verdens sydligste by

Men til Antarktis det skal vi. Det er jo vores drøm. Det skal ingen sprællemænd i paradeuniform have lov til at lave om på. Vi skal nok komme af sted, siger James. Det vil han skide på. Og når vi kommer derned, så får vi taget et billede, hvor vi står med en flaske champagne i bar røv foran et isbjerg. Jeg kan lige se det for mig. To blege idioter med blottede stikkelsbærben i sne og kulde ved verdens ende. Men hvad fanden? Jeg er frisk. Næste dag sætter vi kurs mod Ushuaia, Argentinas og verdens sydligste by. Byen hvor krydstogtskibene med kurs mod Antarktis lægger til.

Der er en mærkelig "Det Lille Hus på Prærien"-stemning over Ushuaia. 60.000 indbyggere bor her på kanten af verden i bunden af Ildlandet med flere hundrede kilometer til den nærmeste større by. Dramatisk klemt inde mellem hav og bjerge ligger de lave træhuse som perler på en snor her på Kap Horn, sydspidsen af det sydamerikanske kontinent.

"Last minute cruises to Antarctica," står der på skiltet i det gamle, frønnede træhus, der udgør et af de mange rejsebureauer i Ushuaias hovedgade. 3.000 USD koster et sidste-øjeblikskrydstogt, oplyser damen i bureauet os. Men 3.000 USD er lige, hvad vi ikke har. Og da slet ikke for en spaghetti-med-kødsovs-båd, som den flinke señorita viser os billeder af.

Næste morgen skal vi tidligt op og ned til kajen og lure. Det kommer vi helt og aldeles uden brug af vækkeur, idet skingre toner, som med stor sikkerhed ville have givet Vivaldi øjeblikkeligt

hjerTESTOP, ubarmhjertigt når vores sarte øregange. I en af køjesengene på vores hostel med det maleriske navn Violetta de la Montaña har en tonedøv japaner morgenfriskt halet sin gamle blokfløjte op ad rygsækken. Han har fået den enormt begavede idé at fejre den gryende morgen med at opføre et pibende falskt fløjteopus foran den i forvejen rigeligt hærgede sovesalsforsamling. "Tror du nogen vil savne ham, hvis vi kværker ham?" spørger James, mens vi lister ud i fælleskøkkenet mod morgenkaffen.

På afbud til Antarktis

"Cool båd," siger James. Nybarberede og så nystrøgne, som man nu kan være, når man ifører sig tøj, der har ligget alt for længe krøllet sammen i en rygsæk, glør vi op på MS Explorers nymalede røde stævn. Vi går lidt frem og tilbage foran det eneste krydstogtskib, der denne tidlige morgen ligger forankret ved kajen. Ved siden af ligger et krigsskib fra den argentinske flåde.

"Are you friends of Lou?" spørger en uniformeret mand med rødt skæg og tyk germansk accent os pludselig.

"Lou who?" siger James, mens forvirringen breder sig.

Manden kniber øjnene lidt sammen og pulser på sin cigaret. Han ser rar ud. Stefan, hedder han, viser det sig. Han er tysker og arbejder som hotelmanager på MS Explorer.

"Nå, det er bare, fordi en af mine venner, der arbejder på båden, skal have nogle venner fra New Zealand med

her fra Ushuaia," siger han. "Jeg troede, det var jer."

Kan man ikke andet, kan man altid være et heldigt skarn. Første morgen. Første båd ved kajen og gudhjælpemig, om vi ikke bliver antastet af en flink fyr, som viser sig at være ham, der står for indkvarteringen. Hvis nogen kan svare på, om de har en afbudskahyt til overs, må det da være ham.

"Afbudskahyt? Tjoe, måske," siger Stefan og lyser op, mens hans røde skæg skinner i morgensolen. "Wait hier," siger han med en iver som hos en tysk tjener, der skal ud i køkkenet for at tjekke, om der er mere sauerkraut.

"I må forstå, at dette er den bedste af bådene til Antarktis, og vores gæster er vant til en service ud over det sædvanlige." "Cruise Director Peter Graham" står der på det navneskilt, der står på bordet foran den uniformsbeklædte herre, der sidder over for os. Stefan har introduceret os, og efter en kort rundtur på båden sidder vi nu ved et bord i en af skibets mahognibeklædte saloner.

Vi vejer hvert et ord på en guldvægt. Ja bestemt, sir, nu er vi godt nok ude på eventyr, men vi har haft gode job og kan sagtens begå os blandt alle slags mennesker, sir. Og ja, sir, vi forstår godt, at folk med ualmindeligt mange penge nogle gange godt kan opføre sig lidt specielt. Men no, sir, forvent ingen problemer, det kan vi sagtens håndtere. Tænk ikke på det, sir. Og nej, det vil ikke være en beslutning, som hr. krydstogtdirektøren finder anledning til at fortryde, ja det kan vi faktisk godt garantere.

De har faktisk et afbud, siger han efter lidt betænkningstid, og han formoder, at han faktisk godt kan finde plads til os. Men han er bange for, at han vil blive nødt til at afkræve os 1.500 USD. "Yes!" tænker jeg, det er jo kun det halve af prisen for spaghettibåden. Fulmlende forsøger jeg at få halet mit Visa-kort op af min bukselomme, så jeg kan få betalt den flinke mand, før han fortryder.

"Vi havde tænkt os noget mere i retning af 1.000 USD," siger James pludselig. Havde hans genitaler været placeret lidt mere yderligt på sædet havde jeg løst ham i skridtet. Der bliver stille. Helt stille. Peter Graham kigger olmt på os, som om vi lige har tørret røv i gardinerne i pianobaren.

"Prøv at høre her, drenge," siger han så. "Det er jo ikke basaren i Cairo, det her. Her er fri bar døgnet rundt, seks måltider om dagen, og I kan beholde det ekspeditionstøj, vi giver jer. Som I kan se i vores brochure betaler flere af vores andre gæster 15.000 USD for turen. I får det hele for 1.200 USD, og den pris er ikke til forhandling. Og så forventer jeg ingen problemer af nogen art fra jeres side. Jeg går ud fra, at det er en aftale?"

Ja, for helvede, tænker jeg, mens jeg frygter, at James igen skal sige et eller andet tumpet. Heldigvis holder han kæft. Vi har en aftale. Vi skynder os hjem for at hente vores habengut og drøner i supermarkedet og køber billig champagne. "Oh, glæde!" skriver jeg i min dagbog.

Drake Passage

Det tager to dage og en del dobbelte whiskyer at sejle fra sydspidsen af Sydamerika til nordspidsen af Den Antarktiske Halvø. To dage med foredrag af marinebiologer og geologer. Med maitre d' og franske oste. Med sommelier og italienske vine. Alligevel står restaurant og foredragssal halvtomme hen. Vi krydser Drake Passage, som er kendt som verdens hårdeste sø. Dørk, skot og dæk står nærmest i ét i vores kahyt, og gennem vores køje kan vi se den ene faretruende bølge tårne sig op efter den anden for snart efter at kaste rundt med vores lille røde skib.

Forkølede små isbjerge dukker op i horisonten natten før, vi ankommer til Antarktis. Kerstie vil med mig og James

ud på dækket for at se på stjerner. Kerstie er amerikaner. Hun ligner Monica Lewinski og hendes bagperron er af næsten samme størrelse. Kerstie er på ferie med sine forældre. Hun har et fantastisk talent for at tale længe og begejstret. Hovedsageligt taler hun om sig selv. En isnende kuling står os ind i fjæset. Vinden er kun løjet marginalt af her, hvor vi endelig nærmer os klodens sværest tilgængelige kontinent. Kerstie er beruset. Båden vipper. Kerstie med den lidt for store bagdel synes, her er romantisk. Skal man nå en kvinde på hvert af de syv kontinenter, er chancen der nu. Og Antarktis kommer man jo ikke sådan lige forbi. Stjerner og isbjerge. Det hele er så smukt, siger Kerstie. James synes også, det er smukt. Tænk, at vi er ved Antarktis, siger han. Kerstie kigger forelsket på ham og spørger, om han ikke vil med ned at se hendes kahyt. Næh tak, det er sent, og han skal også i seng, siger idioten. Så er det løb ligesom kørt. Jeg kan jo ikke rigtigt lægge billet ind nu. Selv om jeg går op i underlige rekorder. I øvrigt er jeg søsyg. Fuld og søsyg. Hengivent følger Kerstie efter James, da vi går ned til vores kahyt. God nat, siger han og lukker døren i hovedet på hende. To søsygetabletter senere sover vi som små børn.

Orcinus orca

Langs Antarktis' kystlinje troner isbjergene sig op. Sydpolens svar på Manhattan skyline. Kilometerbrede afladede taffelisbjerge. I vores små

gummibåde sejler vi ind til land. Stederne har sjove navne. Brown Bluff. Deception Island. Cuverville Island. Vi hiker op gennem snemasserne, forbi uendelige pingvinkolonier, der stinker af rådne æg. Tusinder af hunpingviner ruger på deres æg, mens hannerne skaffer føde. Søde babysæler soler sig med udsigt over vandet, mens kæmpe søelefanter driver rundt på isflager i bugten foran os. Vi rutsjer på numsen ned fra vores udsigtspunkt ad fantastiske glidebaner.

"Hvaler til bagbord," knitrer det fra kaptajnen gennem højttalersystemet. Knap har Explorer lagt fra land, før vi får følgeskab af en flok *Orcinus orcaer* – spækhuggere. Ikke et dyr der er bange af sig. Øverst i den maritime fødekæde. Ikke blege for at angribe en blåhval. Her svømmer de fredeligt rundt. Kun de færreste har set en vild spækhugger, til trods for at det næst efter mennesket er det mest udbredte pattedyr på kloden. Fornøjede leger de, dykker under båden og slår med halerne.

Frosset inde i isen

Ved den engelske forskningsstation Port Lockroy parkerer kaptajnen MS Explorer ved simpelthen at sejle gennem isen ind i den frosne bugt og smide lejderen ud, så folk selv kan gå over isen og ind på land. Længere inde i bugten er en australsk eventyrer og hans 40 fods sejlbåd frosset inde. Han har fået den fænomenale idé at overvintre på Antarktis. Selvfølgelig skal vi over at besøge ham, så i redningsvest og

gummistøvler trasker James og jeg gennem den høje sne og bliver inviteret indenfor på hans hyggelige lille båd. Han er i det snaksaglige hjørne, og det er det svært at fortænke ham i, når man hører hans historie. Vinteren er lang på 64 grader syd, fortæller han. Næsten et år har han været frosset inde, og ud over lidt pensionister fra sommerens krydstogtskibe har det været småt med selskab. Om kort tid smelter isen omkring hans båd endelig, så han langt om længe kan komme hjem. Dåsemaden slipper snart op, og rudekiverterne venter.

Sidst på dagen brager solen ned fra himlen. Det er lunt og ikke til at forstå, at vi er på Antarktis. Vi spiller fodbold på isen og holder "BBQ-night" på dækket. Med kæften fyldt af spareribs fra grillen og en kold øl i hånden, glør vi ud over det majestætiske landskab. Små, fede pingviner vralter lystigt hen over isen mod den snemand, vi har konstrueret og betragter den andægtigt. Et par af deres artsfæller hopper med en springkraft, der kunne gøre enhver springgymnast gul og grøn af misundelse, højt op ad vandet og lander på iskappen over en meter over havets overflade.

Det er, da vi er på vej mod Lemaire-kanalen og Paradise Bay og mindre end to graders sydlig bredde fra den sydlige polarcirkel, jeg træffer min beslutning. Nu jeg er kommet helt herved, kan jeg lige så godt prøve at rejse helt op til Alaska til den nordlige polarcirkel.

Uden at flyve. Men det er en helt anden historie.

I bar røv ved verdens ende

Himlen er blevet grå, sneen er begyndt at falde, og marinebiologen Brent siger, vi skal skynde os. De sidste seks dage har vi nærmest ikke lavet andet end at glo på kæmpe isbjerge, og nu hvor vi skal bruge et par stykker som baggrund for vores barrøvsfoto, kan vi selvfølgelig ikke finde nogen. Brent er noget nær verdens flinkeste fyr. Han er også homoseksuel og behøvede kun meget få sekunders betænkningstid, da vi spurgte ham om han gad fotografere os kun iført en flaske champagne.

"I må nøjes med den her baggrund, drenge," siger han, mens vi skuer ud over havet og grødisen. Det ligner en kold februardag i Københavns Sydhavn. Bedre bliver det ikke. Ved hvert skridt synker vi op mod en halv meter ned i sneen, mens vi tænderklaprende og uden en trævl på kroppen stavrer ud mod afgrunden. Helt ude på kanten borer vi vores gummistøvler så langt ned i sneen at de forsvinder. De rykker sig ikke en millimeter, hvilket er heldigt, for bag os adskiller kun en stejl glidebane vores blottede bagdele fra ishavet. Det er tid til at "fejre et af livets øjeblikke" som Kodak-reklamerne skreg til os i 90'erne. Mens vi vinker til fotografen, styrer vi med den anden hånd champagneflasken ind foran sjoveren og håber, den dækker. Omstændighederne hjælper os godt på vej.

Ud af Paradisets Bugt

Vejret er ad helvedes til i Paradisets Bugt. Vi er halvvejs ude i bugten, men drivisen er nu så pakket, at det er umuligt at finde en sejlrunde, der er bred nok til at lade vores gummibåd passere.

"Det er vist ikke nogen hemmelighed, hvis skyld det er, vi kom for sent fra land," siger Bob og deler med sammenbidt mine et par lange træstave ud til James og mig. Så skal der stages. "Ryk frem i stævnen, drenge," siger han og tilføjer alvorligt, at vi godt må lægge alle kræfter i. Hele vejen rundt om båden pakker isen. Sveden springer under vores mange lag tøj, mens vi kæmper for at presse de store tunge drivere af is væk. Snart kan vi hverken komme frem eller tilbage. Alternativet til trøfler, rødvinssauce og Amarone-vin synes at være overnatning i spartansk gummibåd. "Kom nu, drenge," siger Bob. "Vi er der næsten."

Helt smadrede når vi endelig tilbage til Explorer. Bob siger, at det var godt arbejde. Han smiler sit grove smil og klør sig lidt i skægget. "En dag går det galt hernede," siger han. "Ikke bare i en lille gummibåd. En dag sker der en alvorlig ulykke."

Historien skal vise, at han ikke tager fejl.

Ved Port Lockroy er det muligt at parkere skibet ved blot at sejle det ind gennem isen.

En australsk eventyrer havde ladet sin 40 fods sejlbåd indefryse vinteren over.

Et kontinent af is

Antarktis er et af verdens 7 kontinenter. Til forskel fra Nordpolen er der altså et kontinent under isen. Når det er sommer på den sydlige halvkugle, er det muligt at sejle med krydstogtskib til Den Antarktiske Halvø, som udgør nordspidsen af Antarktis. Antarktis kaldes også Sydpolsegnene. Antarktis har ingen regering og tilhører ikke nogen stat, men en række lande gør krav på dele af kontinentet. Siden 1959 har alle territorialkrav i Antarktis været suspenderet, og kontinentet har internationalt været betragtet som politisk neutralt. Antarktis har ingen permanente beboere, men bebos af midlertidige hold af forskere. Omkring 98 % af kontinentet er dækket af en iskappe, men på nordspidsen om sommeren smelter sne og is, og det er muligt at stå direkte på landjorden. Hvis al isen på Antarktis smeltede ville verdenshavene stige med 60 meter.